

III PLA ESTRATÈGIC
.....
PENEDÈS

OBJECTIUS I LÍNIES ESTRATÈGIQUES CORRESPONENT AL BLOC DE TERRITORI

Febrer 2014

.....
FUNDACIÓ PRO PENEDÈS

El Pla Estratègic, full de ruta del futur Pla Territorial Parcial del Penedès

Eixos estratègics

- 1.- Promoure de la participació de manera activa, directa, plural i continuada.
- 2.- La definició de l'àmbit Penedès.
- 3.- Incorporar en la formulació dels diferents models territorials dels principis bàsics de la "nova cultura del territori".
- 4.- Apostar per la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agrícoles.
- 5.- Incorporar nous criteris orientadors per la definició de les activitats econòmiques.
- 6.- Impulsar i promoure l'estratègia del "km zero" o de proximitat.

Objectius estratègics

1. Concretar el model d'infraestructures de comunicació i transport.

Acció 1: Concretar el model funcional de les xarxes que travessen el territori i pensar en la necessitat de definir una estació intermodal i definir-ne la ubicació.

Acció 2: Definir l'autopista ferroviària-viària .

Acció 3: Localitzar les àrees d'activitat econòmica específiques.

2. Revisió del planejament territorial a la vista de les noves perspectives econòmiques

Acció 1: Coordinar els PTP de les comarques penedesenques .

Acció 2: Revisió del planejament urbanístic municipal i comarcal.

Acció 3: Actualització del teixit urbà consolidat .

3. Definir el model d'assentaments i activitats dels espais oberts.

Acció 1: Definir el tractament normatiu urbanístic del sòl agrari.

Acció 2: Repensar les trames urbanes de baixa densitat.

Acció 3: Establir els paràmetres i activitats econòmiques dels assentaments rurals .

Acció 4: Millorar la xarxa bàsica de camins i coordinar els equipaments rurals.

Objectius complementaris

1- Territori i activitats econòmiques.

Acció 1: Potenciar activitats econòmiques amb criteris de valor afegit i integració social.

Acció 2: Dissenyar l'establiment de mecanismes de compensació econòmica territorial.

Acció 3: Revisió del sistema de polígons "industrials" en base a l'estratègia del Pla.

Territori i paisatge.

Acció 1: Elaborar el Catàleg de Paisatge de l'Àmbit Penedès .

Acció 2: Les Cartes del Paisatge com a normativa legal .

Acció 3: Dissenyar mecanismes econòmiques per incentivar la millora del paisatge .

2- Territori i cultura

Acció 1: Potenciar la relació entre cultura i territori.

Acció 2: IEP interlocutor de referència.

Acció 3: Coordinar les actuacions territorials amb les culturals.

3- Territori i participació

Acció 1: Procés d'integració de la societat civil a través de la participació ciutadana.

Acció 2: Desenvolupament social, creixement demogràfic i nivell de qualitat de vida.

Acció 3: Gestió transversal de dèficits agrícoles i banc de terres.

Objectius sectorials

1. Eix Marítim

Acció 1: Potenciar el sistema portuari .

Acció 2: Generació de centres d'intercanvi econòmic i transport entorn de les estacions de tren lligats a operacions de millora mediambiental de la xarxa hídrica.

Acció 3: Repensar el sistema d'assentaments urbans residencials de baixa densitat.

2. Eix Vilanova i la Geltrú – Vilafranca del Penedès – Igualada

Acció 1: Relació amb les xarxes de l'A2 –Lleida-Barcelona.

Acció 2: Flux de la C15 – Vilanova i la Geltrú – Vilafranca del Penedès – Igualada.

Acció 3: Intercanvi industrial i tecnològic.

3.- Relació entre àmbits i eixos: Una xarxa de xarxes

Acció 1: Relació de l'Àmbit Penedès amb els àmbits veïns.

Acció 2: Relació entre eixos.

Acció 3: Importància del node central amb l'estació intermodal.

Acció 4: Potenciar i connectar les xarxes del territori.

4.- La rotula central: El Pol de Vilafranca i l'eix vertebrador central

Acció 1: Vertebrar el flux exterior amb els espais interiors

Acció 2: Importància del node central amb l'estació intermodal.

5.- Els elements singulars: El sistema urbà de Sant Sadurní d'Anoia

6.- Els punts de contacte entre els diferents àmbits

6.1. Pol del Vendrell. Punt de contacte amb el camp de Tarragona

Acció 1: Relacions socioeconòmiques .

Acció 2: Creació d'un centre d'activitats entorn de l'estació de Sant Vicenç de Calders.

Acció 3: Creació de la marca cultural Costa Penedès i potenciar i diversificar les relacions entre Tarragona i Barcelona.

6.2. El pol de la Conca d'Òdena. Punt de Contacte amb les Comarques Centrals

Acció 1: Incentivar els intercanvis econòmics.

Acció 2: Potenciar les comunicacions interior-costa.

Acció 3: Generar sinèrgies culturals i socials.

6.3. El pol del Garraf. Punt de Contacte amb la Regió Metropolitana de Barcelona

Acció 1: Potenciar l'activitat portuària amb les activitats econòmiques del nou sistema.

Acció 2: Creació d'una xarxa de serveis culturals i socials lligats a la població costanera.

Acció 3: Atracció, juntament amb Sitges i Ribes, de sistemes R+D.

EL PLA ESTRATÈGIC, FULL DE RUTA DEL FUTUR PLA TERRITORIAL PARCIAL DEL PENEDÈS.

La formulació del primer Pla Estratègic del Penedès, en el marc socioeconòmic actual i a l'avantsala en els propers mesos de l'aprovació de l'Àmbit de Planificació Penedès **obre per primera vegada la possibilitat real de poder formular un full de ruta col·lectiu que ha de servir per orientar el futur del Penedès per les properes dècades.**

Aquest repte col·lectiu de primer ordre requereix, per a poder-se desenvolupar, **assumir els següents eixos estratègics:**

EIXOS ESTRATÈGICS

- 1.- Promoure de la participació de manera activa, directa, plural i continuada
- 2.- La definició de l'àmbit Penedès i creació d'una Comissió d'Urbanisme específica.
- 3.- Incorporar en la formulació dels diferents models territorials dels principis bàsics de la "nova cultura del territori"
- 4.- Apostar per la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agrícoles.
- 5.- Incorporar nous criteris orientadors per la definició de les activitats econòmiques.
- 6.- Impulsar i promoure l'estratègia del "km zero" o de proximitat

1.- Promoure la participació de manera activa, directa, plural i continuada.

Promoure la participació de la gent del Penedès en la definició de les prioritats del Pla Estratègic és un canvi de manera de fer en la presa de decisions. És bàsic, és fonamental, és clau i és estratègic que s'inici un ampli debat amb la societat penedesenca del Pla Estratègic més enllà dels canals que s'han fet servir fins ara.

Des de fa una colla d'anys ja hi ha establerta la necessitat de formular processos de participació pública en els processos de presa de decisió (**Conveni d' Aarhus, Dinamarca 25 de juny de 1998, sobre l'accés a la informació, la participació pública en les decisions i l'accés a la justícia en qüestions mediambientals**), però a casa nostra aquest processos encara están poc desenvolupats.

Cal que les diferents propostes que es formulen i recullen en el Pla Estratègic del Penedès es sotmetin a debat ciutadà ampli, obert i plural. Aquesta també és una manera d'ajudar a la regeneració democràtica i a que el procés de presa de decisions tingui un plus.

Ja no n'hi ha prou com a ciutadà en anar a votar cada quatre anys i després "posar el cap sota l'ala" i deixar la presa de decisions en mans d'uns pocs regidors, d'uns pocs diputats o d'un grup d'experts. La millora i el reforçament de la democràcia passa avui per promoure de manera activa i decidida els processos de participació ciutadana.

Una expressió d'aquest fet també és el dret a decidir. El dret a decidir , que ha entrat amb força a l'agenda política catalana, no és més que les ganes que té la gent de poder decidir quin és el seu futur col·lectiu. La gent vol poder participar de manera activa en definir quin és el model de societat pels propers anys.

Participar, és de fet ja , es un nou dret i comporta una major transparència i un plus en la presa de decisions.

Participar vol dir estar informat, preocupar-se per les coses que es volen fer, aportar idees, propostes, opinions i suggeriments.

Promoure la participació vol dir estar disposat a escoltar, modificar, esmenar, corregir per assolir amplis consensos.

El Pla Estratègic del Penedès no tindrà els efectes desitjats si no s'implica de manera, activa, directa, plural i al llarg de tot el procés d'elaboració a la ciutadania.

Cal ,a més a més de promoure la participació directa sobre el desenvolupaments del pla , involucrar al conjunt de la societat en la participació en els beneficis econòmics , culturals, socials i ambientals que aquest pla hauria de representar i desenvolupar.

És determinant que des del primer moment s'origini el debat públic per airejar les propostes i no caure en els tecnicismes o tòpics. En aquest sentit es convenient que:

- a. Posar a debat i obrir un procés de participació ciutadana dels criteris base que han 'orientar el desenvolupament social, demogràfic i la qualitat de vida dels habitants del territori Penedès i que es formulen en el Pla Estratègic.
- b. Definir i prioritzar, de manera conjunta amb la societat civil a través de la participació ciutadana, el model territorial que cal desenvolupar en l'àmbit Penedès que ha de servir de base per la definició socials i econòmics del pla.
- c. Elaborar una nova proposta de Pla de participació ciutadana obert a la gent del Penedès que permeti posar a debat de la societat penedesenca les propostes, directrius, orientacions, recomanacions, que es recullen en el Pla Estratègic del Penedès més enllà del pocés que ja s'ha fet fins ara.

2.- La definició de l'àmbit Penedès i creació d'una Comissió d'Urbanisme específica

Un cop definit l'Àmbit i aprovat el Pla Territorial Parcial del Penedès cal que es posi en funcionament una **Comissió d'Urbanisme específica per l'àmbit** amb l'objectiu de vetllar per la gestió posterior del Pla i per la correcta adequació als criteris i a les directrius fixades per part del Planejament municipal i derivat i alhora ajudaria a desenvolupar, al llarg del temps, la "identitat" territorial i urbanística penedesenca.

3.- Incorporar en la formulació dels diferents models territorials dels principis bàsics de la “nova cultura del territori”

El mes d'octubre de 2006, es va presentar a la seu de l'Institut d'estudis Catalans el “Manifest per a una nova cultura del territori”. **Aquest manifest va ser presentat de manera conjunta per la Societat catalana de Geografia, el Col·legi d'Ambientòlegs, el Col·legi de Geògrafs, el Col·legi d'Arquitectes, l'a Societat Catalana d'Ordenació del Territori i l'Associació Catalana de Ciència Regional** en un moment en que des de diferents sector ja es reclamava una reorientació de les polítiques públiques en relació al Territori.

Cal assumir com a pròpies les propostes i reflexions que es formulen en el “Manifests per a una nova cultura del territori” i cal incorporar com a eixos vertebradors del Pla els principis, dels criteris i de les prioritats següents:

- El territori és un bé no renovable, essencial i limitat.
- El territori és una realitat complexa i fràgil.
- El territori conté valors ecològics, culturals i patrimonials que no es poden reduir al preu del sòl.
- Un territori ben gestionat constitueix un actiu econòmic de primer ordre.

a) El territori és un bé no renovable, essencial i limitat.

La societat hi troba el suport o la sustentació material a les seves necessitats, així com el referent de la seva identitat i de la seva cultura. Les característiques naturals de cada territori i la pervivència de traços i de formes que provenen del passat li confereixen singularitat i valors de diversitat. És per això que cal entendre el territori com a recurs, però també com a cultura, història, memòria col·lectiva, referent d'identitat, bé públic, espai de solidaritat i llegat. La nova cultura del territori ha de tenir com a primera missió trobar el sistema que faci possible que, a tot arreu, la col·lectivitat pugui gaudir dels recursos del territori i preservar-ne els valors per a les generacions actuals i futures.

b) El territori és una realitat complexa i fràgil.

Totes les realitats territorials, tots els indrets, es componen de diversos elements naturals i culturals i de les seves interrelacions, que cal considerar adequadament. Les actuacions de gran incidència territorial (urbanització, obres públiques, extracció de minerals, perforacions, repoblaments forestals, etc.), habitualment tenen conseqüències irreversibles. Per tant, s'han de dur a terme amb plena consciència d'aquesta complexitat i avaluant-ne les múltiples repercussions possibles. És imprescindible aplicar el principi de precaució a totes aquestes transformacions.

c) El territori conté valors ecològics, culturals i patrimonials que no es poden reduir al preu del sòl.

Les administracions responsables de vetllar per les qualitats i les potencialitats d'aquests valors socials difícils de mesurar en termes monetaris convencionals els han de prendre sistemàticament en consideració. L'apropiació privada de qualsevol part del territori ha de ser compatible amb els valors esmentats; per tant, la propietat del sòl i l'habitatge s'han d'exercir amb el respecte de la seva funció social, i amb la plena assumpció de la responsabilitat de potenciar-ne la utilitat, el valor ambiental i el potencial paisatgístic.

d) Un territori ben gestionat constitueix un actiu econòmic de primer ordre i una garantia de benestar social.

Efectivament, una gestió correcta del procés d'urbanització permet reduir els costos de la mobilitat per a les persones i per a les empreses, contenir els preus del sòl i de l'habitatge, i moderar les càrregues de la prestació dels serveis. D'altra banda, el fet de disposar d'un entorn de qualitat evita danys ambientals i dóna un valor afegit als productes i als serveis, sobretot els turístics, que són bàsics per a l'economia espanyola. Certament, la gestió sostenible del territori és un deure social i ambiental que garanteix el benestar social, però també constitueix un preemptori imperatiu econòmic.

4.- Apostar per la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agrícoles.

L'espai agrícola del Penedès , majoritàriament vinya, és un actiu de primer ordre. Cal apostar per la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agrícoles penedesencs incorporant el concepte de km 0 o d'espai agrícola de proximitat.

Les àrees urbanes de Barcelona i Tarragona, obren moltes oportunitats per a poder comercialitzar els productes agrícoles i agroalimentaris de qualitat que el Penedès avui ja té i els que en un futur pot elaborar i alhora també serveix per acostar el paisatge i l'activitat agrícola penedesenca a més de 3.000.000 de persones que poden venir a gaudir d'aquest gran espai agrícola ,especialment vitivinícola, format per un mosaic de paisatges rics i diversos que el constitueixen.

Entendre la importància estratègica, econòmica, productiva, ecològica, ambiental, cultural i social de l'agricultura al Penedès és fonamental per a poder garantir-ne la seva continuïtat i alhora poder resoldre bé el seu encaix a cavall de les regions metroplitanes de Barcelona, una de les més importants i dinàmiques d'Europa, i Tarragona.

OBJECTIUS (de l'Eix Estratègic 4)

- a. Que l'**especificitat de les zones agrícoles penedesenques i de manera especial la vinya** tingui un reconeixement explícit, en els àmbits social, polític i administratiu, a partir de normes, accions i mesures pròpies destinades a aquesta agricultura.

- b. Que el Pla Territorial Parcial del Penedès doti d'**instruments eficaços per a la planificació, la preservació i la gestió** de l'espai agrícola penedesenc, alhora que fomenti i apliqui les legislacions i mesures necessàries per ordenar el territori i possibilitar l'accés a la terra d'aquells que s'incorporin a l'activitat agrària i dels que necessitin incrementar la base territorial de les seves explotacions agràries.

- c. Que l'agricultura sigui entesa, estudiada, analitzada, planificada i gestionada des d'una **visió supramunicipal de conjunt, evitant les pràctiques localistes excloents**, amb la finalitat d'establir una política pública més eficaç i més eficient dirigida als espais agraris periurbans.

- d. Que els sòls de valor agrícola **es classifiquin com a sòl agrícola**, amb independència que estiguin o no en explotació, entenent que "sòl agrícola" és una categoria finalista, de la mateixa manera que ho és la de "sòl urbà".

- e. Que es garanteixi, més enllà de la preservació de l'espai agrari a través dels instruments urbanístics, el **desenvolupament dinàmic i sostenible de l'activitat agrària** i dels territoris on aquesta es desenvolupa amb polítiques territorials i sectorials específiques.

- f. Que s'incorpori la **figura de "parc agrari", "espai agrari"** o altres figures d'ordenació i gestió com a elements significatius de la voluntat per dotar aquests espais d'un projecte, no només de protecció davant de l'eventual incorporació d'aquests al procés urbanitzador, sinó també de preservació de les funcions agràries pròpies i d'impuls a una gestió que permeti promoure-hi el desenvolupament econòmic del territori i de les explotacions agràries, així com conservar-ne i difondre els valors ecològics i culturals.

ACCIONS (de l'Eix Estratègic 4)

En l'àmbit de la gestió agronòmica

- Recuperar i posar en valor els **sabers acumulats** per les cultures agràries i, sobretot, pels agricultors, les agricultores i les seves famílies.
- Fomentar les **bones pràctiques vitivinícoles i les agràries en general** per prevenir els possibles impactes negatius que l'activitat agrària pugui generar sobre l'entorn mitjançant la formació dirigida als agricultors i a les agricultores, l'experimentació de caràcter demostratiu i la investigació encaminada a millorar aquestes bones pràctiques.
- Desenvolupar una **gestió de l'aigua** que s'ha de basar en la racionalització de l'ús d'aigües superficials i subterrànies, així com en la utilització d'aigües regenerades de qualitat òptima per a l'activitat agrària.
- Desenvolupar una **gestió del sòl** que fomenti les tasques agronòmiques que en redueixin la compactació, n'incrementin el contingut de matèria orgànica i n'afavoreixin la millora biològica.
- Fomentar l'**activitat agrària sostenible**, respectuosa amb l'entorn i el medi ambient, especialment la producció integrada i la producció ecològica.
- Potenciar el manteniment i la creació de mosaic de cultius, marges, parets i vores herbàcies, arbustius i arbrats que es converteixen en hàbitats i ecosistemes que afavoreixen la **presència de flora i fauna beneficiosa per a la sostenibilitat dels agroecosistemes**, que, entre altres, controlin les plagues i les malalties, més enllà de la indiscutible contribució estètica i paisatgística que aquests marges, vores i parets comporten.
- Impulsar accions de minimització de la **despesa energètica i de la generació de CO₂**, així com incrementar, sempre que sigui possible, l'absorció de CO₂.

En l'àmbit del paisatge i del patrimoni cultural

- Promoure el **codi de bones pràctiques** dirigides a la preservació de l'activitat productiva (conservació del sòl, manteniment de la biodiversitat i qualitat de l'aigua) i del paisatge i del patrimoni històric cultural agraris.
- Establir mecanismes i incentius econòmics per a la conservació, restauració, rehabilitació i posada en valor d'**habitatges i construccions vinculades a l'explotació agrària** amb un caràcter històric i tradicional o significatiu en un territori.
- Reconèixer el **patrimoni agrari , especialment la vinya**, com un tipus de bé específic dins del patrimoni cultural i paisatgístic mitjançant mecanismes específics per a aquells espais agraris que disposin de valors culturals, naturals i paisatgístics rellevants. Aquests mecanismes hauran de vetllar per l'eradicació d'aquells elements impropis de les activitats agràries que en danyin la qualitat paisatgística i hauran de fer possible el manteniment i desenvolupament de l'activitat agrària i d'altres activitats que hi siguin compatibles.
- Gestionar de manera imaginativa els elements del **paisatge agrari , de manera singular la vinya amb valor paisatgístic i cultural**: Hem de tenir presents tant els elements de caire material o tangible (murs, tanques, aljubs, sèquies, casetes de pedra seca, etc.) i els elements de caire immaterial o intangible (història, costums, tradicions, maneres de fer, ...), de manera que conservin la funcionalitat agrària alhora que proveeixin valors estètics.
- Incorporar els **conceptes d'agricultura de proximitat i de patrimoni cultural agrari** en els catàlegs de paisatge, així com en els catàlegs dels diferents plans urbanístics i territorials, de manera que es proposin mesures paisatgístiques específiques que permetin el manteniment, la conservació i el desenvolupament dels paisatges de l'agricultura.

En l'àmbit de la biodiversitat

- Incentivar les pràctiques agronòmiques que **afavoreixin la biodiversitat**.
- Promoure la conservació de **varietats tradicionals de productes agrícoles** en el marc de l'anomenada agrobiodiversitat i fomentar-ne, sempre que sigui possible, la comercialització i consum.
- Mantenir o habilitar **espais refugi** per a la fauna i la flora espontànies (marges, vores, murs de pedra seca, etc.), afavorint alhora els hàbitats propis de determinades espècies que col·laboren en la lluita contra plagues, com són els insectívors, les rapinyaires, etc.

5.- Incorporar nous criteris orientadors per la definició de les activitats econòmiques.

Ja fa temps que des del sector econòmic hi ha un consens ampli en que cal assumir uns nous criteris orientadors alhora de definir les localitzacions de sòl per a activitats econòmiques, tant pel que fa a les existents com a les futures. En aquest sentit **des del sector empresarial representat per la UEP i l'ADEG, i des del sector sindical representat per la UGT i CCOO**, a més del CESAP s'ha formulat un **"Manifest sobre la situació i necessitats de sòl per activitats econòmiques a l'Àmbit Penedès"**

Cal assumir com a pròpies les propostes i reflexions que es formulen en el "Manifest sobre la situació i necessitats de sòl per activitats econòmiques a l'Àmbit Penedès" i cal incorporar els principis, criteris i prioritats següents:

"Davant de l'entorn de crisi econòmica que estem vivint, cal trobar eines i instruments que ens ajudin a promoure noves estratègies econòmiques que ens permetin avançar cap a la creació de nous llocs de treball i generació de riquesa.

Un dels factors clau a l'hora de facilitar la creació de nous llocs de treball és el de poder disposar de localitzacions de sòl per activitats econòmiques aptes i ben dotades de serveis. S'ha de defugir del model que s'ha seguit fins ara de promoure la dispersió al definir les localitzacions, seguint la pauta de localitzar sòl en ubicacions en les quals no es possible atendre els requeriments mínims que aquestes necessiten, com son, entre d'altres.

- Proximitat a la xarxa de transport de mercaderies per ferrocarril
- Proximitat a vies d'alta capacitat per a transport de mercaderies per carretera
- Possibilitat de promoure transport públic de persones
- Accés a la xarxes de telefonia fixa, mòbil, ADSL de banda ampla o fibra òptica
- Qualitat en el subministrament d'energia elèctrica i accés a la xarxa de gas natural
- Gestió eficient dels residus
- Disponibilitat d'aigua
- Accés als serveis complementaris que requereixen: missatgeria, transport al detall i restauració, entre altres
- Accessos adients i correcta senyalització externa i interna

Un altre factor estratègic que ajuda a millorar la competitivitat de les empreses és la cooperació i coordinació de les administracions municipals i supramunicipals de cara a promoure sòl de manera conjunta, defugint del individualisme, entenent que la suma d'esforços i de propostes aporta sinergies positives que van orientades a tenir un sòl i una activitat econòmica associada, més eficient i més eficaç.

Per aquests motius, considerem que:

a) **La concentració del sòl per activitats econòmiques al voltant dels eixos ferroviaris i viaris existents i dels que s'estan planificant**, com es el cas del corredor mediterrani, és una prioritat que cal abordar de manera urgent.

b) **La dispersió actual de sòl per activitats econòmiques es un malbaratament de territori i de recursos** que, a més, no ofereix els requeriments de subministrament i de serveis necessaris i tampoc permet poder generar una massa crítica suficient que permeti, entre d'altres, desenvolupar polítiques de transport públic de persones i de mercaderies i polítiques de formació i aprenentatge adients a les necessitats de cada localització.

c) S'haurien de **revisar les localitzacions de sòl per activitat econòmica existents, tant les que estan en funcionament com les que ja estan planificades però no desenvolupades** i que s'avaluï la possibilitat de reubicació de les mateixes, seguint els criteris ja comentats i que son entre d'altres, la proximitat a la xarxa de transport de mercaderies per ferrocarril i a les vies d'alta capacitat de transport de mercaderies per carretera

d) Finalment, **s'hauria de contemplar la possibilitat de consensuar un programa concertat d'anàlisi de les diferents localitzacions existents i les programades, mitjançant la col·laboració activa de les diferents administracions (municipals i supramunicipals) i del sector empresarial que defineixi, per l'àmbit Penedès, quines serien les localitzacions ja existents a potenciar, quines serien considerades no prioritàries i quines serien considerades localitzacions a extingir.**

6.- L'estratègia del "Km Zero" o de proximitat: més qualitat, major eificència, més autosuficiència, generadora d'activitat econòmica i de nous llocs de treball i més ecològica..

En l'entorn socioeconòmic que estem vivint cal trobar **nous espais d'activitat econòmica, que siguin dinàmics, més eficients i alhora serveixin per generar nous llocs de treball i promoure l'economia productiva**. En aquest marc l'estratègia del "km 0" obre noves oportunitats, nous mercats, genera nous llocs de treball i promou l'economia de baix consum de carboni.

Sovint l'exemple més proper que la majoria de gent li ve al cap quan es parla de "km 0" és amb el consum de productes de proximitat però aquest es un concepte que podem traslladar a camps tant diversos com la producció d'energia o el camp dels residus, entre d'altres.

Veiem doncs tres exemples: les xarxes de districte energètic, el compostatge agrícola i el consum de productes de proximitat.

a) Xarxes de districtes energètics o xarxes energètiques calor i fred de proximitat.

La Directiva europea 2010/31/CE en el seu article 28 diu: "los Estados miembros deben facultar y animar a los arquitectos y responsables de la planificación urbana a que consideren de forma adecuada la combinación óptima de mejoras en el ámbito de la eficiencia energética, la utilización de energía procedente de fuentes renovables y el uso de la calefacción y refrigeración urbanas a la hora de proyectar, diseñar, construir y renovar zonas industriales o residenciales". Aquest marc legal es podria fer servir, segons apunten diferents especialistes, per al desenvolupament de xarxes energètiques de calor i fred de proximitat.

La generació d'energia CAL QUE SIGUI de caire més distributiu, apostant per aprofitar de manera prioritària, els recursos renovables disponibles en cada districte energètic (com poden ser entre d'altres la solar, eòlica, biomassa, i geotèrmica) i fomentant alhora la implicació dels ciutadans mitjançant la introducció de models de gestió cooperatius, introduint el concepte de gestor energètic de districte. La gestió a més de implicar els ciutadans que formen part de la districte energètic també genera llocs de treball per garantir-ne el seu correcta funcionament.

Experiències internacionals al respecte en trobem a Dinamarca on ja el 60% de la demanda de calor ja es cobreix amb més de 700 petites plantes de generació arreu del país que alhora han generat nous models de negoci en el camp del sector energètic amb la corresponent generació de llocs de treball.

b) Compostatge agrícola, de proximitat o de petita escala

El Pla Territorial Sectorial d'Infraestructures de Residus de Catalunya (defineix, pel que fa a les restes orgàniques, que aquestes han de tractar-se en plantes de compostatge de “grans dimensions”, centralitzades, en les quals es tracten un nombre elevat de tones de restes orgàniques per transforma-les en adob orgànic. Sovint però la qualitat resultat del procés fa que l'adob resultant no es pugui fer servir en agricultura ecològica i en certs casos que no es pugui ni tant sols considerar-se com adob orgànic i alhora ens trobem en que en aquestes plantes el nombre de persones que hi ha treballant es baix, amb un ús de tecnologia elevat.

Cal promoure un canvi de model que passa per la **implantació de petites plantes de compostatge o punts de compostatge de proximitat, descentralitzades, que atenen a les necessitats de tractament de diversos municipis propers en zones agrícoles, que poden ser gestionades per agricultors, cooperatives agrícoles o empreses de jardineria de la rodalia.**

Aquesta estratègia de tractament es recolza en dos pilars bàsics: **Obtenir un adob orgànic d'alta qualitat que es pugui fer servir fins hi tot en agricultura ecològica i en la creació de nous llocs de treball.**

Experiències internacionals al respecte en trobem a Àustria on n'hi ha més de 350 i gestionen al voltant del 270.000 tones que representa un 34% de la capacitat global de compostatge d'Àustria.

c) Consum de productes de proximitat

A Catalunya tenim denominacions d'origen protegides, indicacions geogràfiques protegides, i denominacions geogràfiques entre d'altres figures legals relacionades amb els productes de qualitat agroalimentaris, però l'Administració no ha desenvolupat de manera suficient el marc legal que doni empara al consum de proximitat.

Els productes de proximitat en l'elaboració dels diferents menús i plast augmenta la qualitat nutricional dels aliments tot potenciant la qualitat organolèptica i gastronòmica dels mateixos.

Consumint productes de proximitat afavorim l'activitat economia del nostre entorn i també estem ajudant al manteniment de la biodiversitat que ens envolta i reduint les emissions de CO2.

Per aquests motius cal que **l'Administració desenvolupi estratègies i normatives que emparin i recolzin, la utilització de productes de proximitat i ecològics en la elaboració de menus en menjadors col·lectius com son entre d'altres llars d'infants, escoles, menjadors universitaris, llars d'avis, residències, hospitals, presons i casernes.** També cal generar una xarxa de complicitats també entre productors, elaboradors, restauradors i consumidors que vagi orientada a difondre els productes de qualitat dels productors i afavorir-ne la seva venda al consumidor, i alhora implicar a restauradors i cuiners així com a els responsables dels menjadors.

Una experiència recent al respecte la trobem en la ciutat **de Copenhagen on i segons dades oficials el 75% del menjar que es serveix als menjadors públics es orgànic, sense que comporti un increment de la despesa. L'objectiu que s'hna fixat es assolir el 2015 sigui del 90%.**

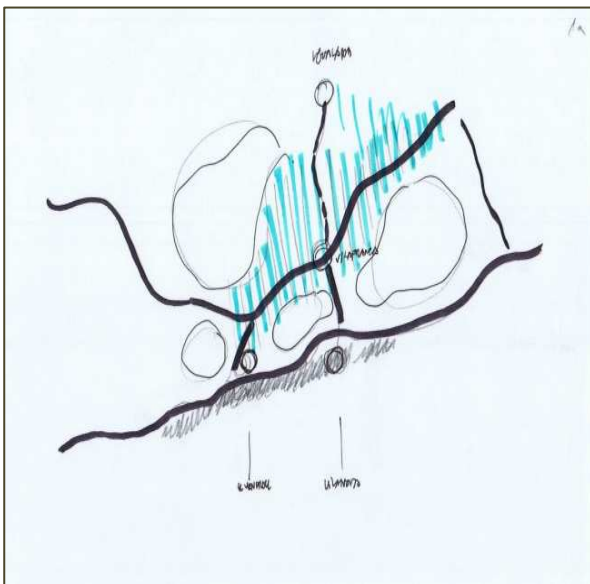
Potenciant el consum de productes de proximitat, de proximitat (geogràfica i temporal), afavorim els productes de temporada i de prop. Per poder desenvolupar aquesta línia estratègica és necessari potenciar l'ocupació i la formació agrària de qualitat i les xarxes locals de distribució, generant d'aquesta manera nous llocs de treball.

OBJECTIUS ESTRATÈGICS

1. Concretar del model d'infraestructures de comunicació i transport.

Mentre no quedi clar de quin model d'infraestructura de comunicació i transport disposa el Penedès no podrem avançar en propostes més enriquidores que millorin les estructures socioeconòmiques del territori penedesenc. Una vegada definits els llaços que ens connecten amb les metròpolis podem seguir treballant en el model de territori que més ens convé.

L'actual model es basa en què el Penedès és territori de pas format per un corredor viari i ferroviari metropolità (l'eix mediterrani). Està format per les autopistes AP7, AP2, C32, les carreteres N340, C31, C51, el ferrocarril de rodalies R2sud i R4 i l'AVE, a l'espera del tren de mercaderies. A la potència del corredor si contraposa la xarxa territorial penedesenca formada per les carreteres de la N340, la C31 i la C15, a més de les comarcals i locals. Es comprova el paper dual de la N340, la C31 i la C15 que acaben tenint un paper més territorial que metropolità i com a conseqüència hi ha projectes i propostes que demanden augmentar la quantitat de xarxa, concretament una autovia paral·lela a la AP7 que substitueixi la N340. A la llum d'una realitat que constata la disminució de transit i que demana filar prim a l'hora d'invertir en els punts clau per dinamitzar al màxim l'economia amb el mínim d'inversió, no està tant clar que sigui òptim invertir en carreteres d'alta capacitat i més quan disposem de xarxa d'autopistes que pot admetre major capacitat de transit que el que te actualment sense que la via quedi en cap cas saturada. És indiscutible que cal establir nous criteris funcionals que donin resposta d'una banda a cobrir les necessitats viàries i de l'altra a no malbaratar els diners iniciatives que no generaran noves economies.

E1: Xarxa metropolitana al Penedès

Les preguntes que es fan són les de concretar definitivament quina ha de ser la xarxa òptima que doni resposta a les necessitats metropolitanes i territorials invertint el menys possible.

Per exemple: decidir, al menys a mig termini si s'ha de doblar la N340? Com podem integrar millor el futur eix ferroviari de mercaderies? Si les autopistes han de servir al territori reduint el seu peatge local? On i amb quin grau s'han de situar les activitats econòmiques o els equipaments de caràcter metropolità? Quines serien les compensacions que haurien d'aportar? etc.. són preguntes que el Pla ha de resoldre per aportar claredat a l'hora de definir el model territorial.

Les accions proposades serien les següents:

Acció 1:

Concretar el model funcional de les xarxes que travessen el territori i pensar en la necessitat de definir una estació intermodal i definir-ne la ubicació.

Establir les relacions entre el conjunt de xarxes que formen el corredor metropolità i la xarxa estructuradora territorial.

En el cas viari: dos eixos metropolitans. El costaner (C32) i el de la plana interior (AP7) formant un triangle amb l'eix de la C-15 (de la costa vilanovina cap a l'interior de l'Anoia) amb un dels vèrtex al Vendrell, connectant amb la AP2, apuntant cap a l'interior de la península. Un model molt ben definit però que falta decidir si cal afegir-hi la A7, com autovia que recolza la N340, o si es considera que ja tenim prou amb l'actual sistema. I dotem de les autopistes de mecanismes públics per fer-les més accessibles al transport a través i podem incorporar com a xarxa territorial de distribució, tant la N340 com la C31. Per tant caldrà concretar el model en el sentit de si aquest, amb la situació actual, quines i quantes xarxes més admet i si són necessàries.

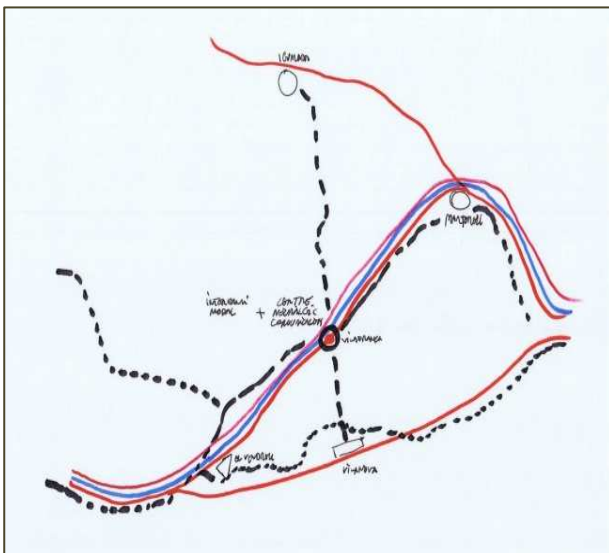
Acció 2:

Definir l'autopista ferroviària formada per les xarxes de rodalies-AVE-mercaderies i els centres modals d'intercanvi: estacions ferroviàries-accessos viaris-xarxa territorial. L'eix Penedès central es configura com a l'autopista viària-ferroviària metropolitana.

No està gens clar ni si hi ha voluntat política de que aquest ferrocarril passi pel Penedès, no

està clara la inversió i menys la seva traça. Els tres factors són importants ja que de passar a no passar depenen moltes inversions. Aclarir aquest tema seria una qüestió important. Si més no estar segurs d'un dels factors ajudaria molt a concretar el model. Per exemple si se sabés segur la seva traça es podria planificar entorn d'ella, tot i saber que aniria per llarg.

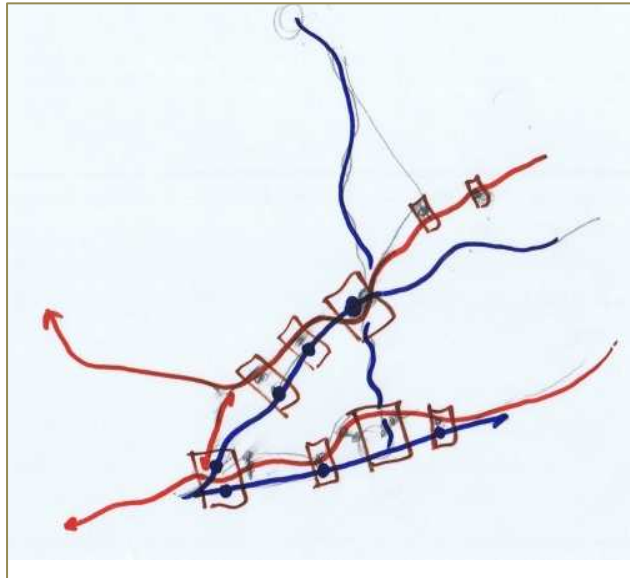
Acció 3: Localitzar en base aquest model les **àrees d'activitats econòmica** i equipaments metropolitans que requereixen gran ocupació de sòl i una forta relació entre els dos sistemes de comunicacions.

E2: Autopista viària-ferroviària pel Penedès

Aquestes, per les seves necessitats de comunicació requereixen de dos pols d'accés: des del propi territori per on flueixen les persones i les activitats que mantenen el sistema i un segon pol que comunica directament amb el sistema infraestructural viari i ferroviari exterior.

El Cas de la Ciutat de Vilafranca del Penedès i els municipis del seu entorn, per la seva posició estratègica i geogràfica respecte a les infraestructures viàries i ferroviàries, adquireix un paper central i determinant per la confluència de totes les xarxes el que fa encara més necessària la construcció de la prevista estació intermodal del Penedès entre Vilafranca i la Granada.

E5: Possibles àrees de connexió Metro-territorial

D'altra banda cal tenir en compte que les propostes d'aquestes àrees s'han de produir i

proposar en l'entorn de les directrius generals determinades pel Pla, de tal manera que no es poden admetre instal·lacions que, per la seves dimensions, impactes o usos, vagin en contra dels criteris d'integració en el territori i en l'estructura socioeconòmica que se'n derivin dels criteris bàsics del Pla.

En l'apartat 4 de la introducció es concreten els conceptes que regirien aquests sistemes de reserves.

2. Revisió del planejament territorial a la vista de les noves perspectives econòmiques

El planejament vigent al Penedès, tot i que molts plans han estat aprovats no fa massa temps, és producte de les perspectives econòmiques i socials de principis de la dècada anterior que portaven encara la influència d'un final de segle XX exageradament expansiu. A la vista de la situació actual, la majoria dels plans aprovats sobre el territori, s'han vist desbordats per la crisi econòmica i condicionen el territori amb expectatives inexistents, al menys durant uns quants anys.

El desenvolupament territorial, si abans no era possible sense preveure creixements, avui no és possible sense ajustar els paràmetres urbanístics del planejament a la realitat actual. La necessitat d'estalvi econòmic i energètic, la inutilitat de terrenys agrícoles falsament expectants i la indefinició dels territoris afectats clamen una intervenció que ajusti la desmesura a una delimitació més acurada i harmònica de la realitat econòmica.

Ajustar el sobredimensionat dels plans territorials, coordinar els seus paràmetres (alguns d'ells no coincidents) i adaptar-lo als requeriments de demandes reals, diferents de les que fins ara predominaven és un dels objectius estratègics d'aquest treball.

La segona estratègia és **la revisió del planejament comarcal** i, sobretot, **municipal** en base a la realitat actual. El territori ha de deixar de generar falses expectatives i concretar la seva exacta funció i ús en el marc d'una nova manera més sostenible de gestionar-lo.

Les intervencions sobre els plans deixa al descobert molts aspectes dels nuclis urbans consolidats que caldrà també tenir en compte i reinterpretar-los sota la mirada de les propostes ambientals de l'alternativa de l'estalvi energètic, la seva autogeneració, la racionalització dels residus i la simbiosi entre els diferents actors econòmics, socials i culturals que concorren en els nuclis i que formen la part essencial de la manera de ser de cadascun dels assentaments urbans. Optimitzar, revisar els paràmetres de qualitat ambiental serien les accions proposades dins d'aquesta estratègia:

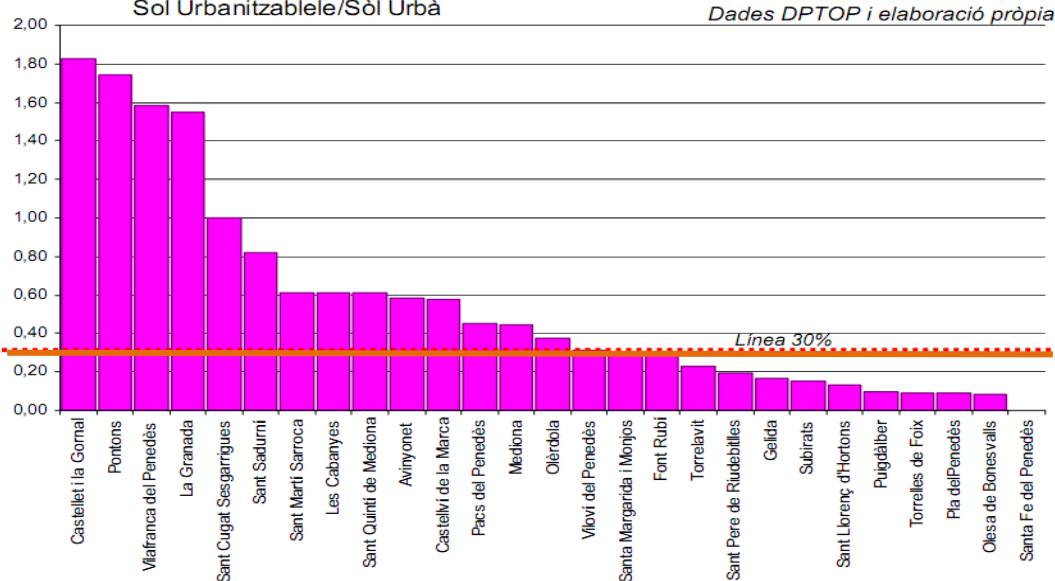
Acció 1:

Coordinar els Plans Territorials Parcials i els Plans Directors de les comarques penedesenques per ajustar els paràmetres de les infraestructures, els assentaments i els espais oberts en base a la nova realitat socio-econòmica. Aspectes com les previsions de creixement, els models territorials d'infraestructures viaries, ferroviàries, d'equipaments. Consensuar normatives de protecció del patrimoni natural, homogeneïtzar criteris d'actuacions sobre sòl agrari, relligar propostes territorials i metropolitanes, etc..

Acció 2:

Revisió dels plans municipals de creixement urbà, tant residencials com d'activitats econòmiques, per adaptar-los a les necessitats del propi municipi i ajustar-se als criteris a escala territorial.

Gràfic núm. 7
 Proporció del sòl urbanitzable/sòl urbà dels municipis de l'Alt Penedès. Dades 2001
 Sol Urbanitzable/Sòl Urbà Dades DPTOP i elaboració pròpia

Acció 3:

Revisió del teixit urbà consolidat per aconseguir centres urbans amb més qualitat ambiental urbana, econòmicament més eficaços i energèticament més sostenibles. Adaptar les normatives urbanes, els mètodes constructius i els mecanismes de despesa energètica al model proposat. Adoptar mesures per facilitar els desplaçaments amb mitjans alternatius al vehicle privat potenciant el transport públic, les xarxes de vianants i bicicletes per a distàncies curtes. En definitiva reinterpretar el sistema urbà a la llum de les noves perspectives que l'oportunitat de la crisi econòmica i de valors ens ofereix.

3.- Definir el model d'assentaments i activitats dels espais oberts

Definir el sol agrari, des del punt de vista normatiu, com espai productiu, i per tant amb els mateixos drets i deures que qualsevol activitat urbana. Definir les regles de joc entre aquest i el medi on es desenvolupa (la xarxa hídrica, els boscos, les rieres i els torrents, els marges, els camins, etc..) i entre l'espai agrari i els assentaments urbans. Estratègia bàsica per definir l'espai obert penedesenc.

Iniciar un procés de racionalització, coordinació i apropament dels sistemes d'equipaments i serveis públics i privats a l'abast de la població dispersa que gestiona l'espai agrari i forestal amb la millora de les xarxes viàries especialitzades (bicicleta, vianants) i de telecomunicacions que proporcionin qualitat de vida als seus habitants i permetin la fixació sobre el territori.

Acció 1:

Incorporar els principis bàsics de la “nova cultura del territori” en la intervenció i definició del tractament urbanístic del sòl agrari, els usos i les regles de joc respecte del medi, el paisatge i els assentaments urbans. Tenint en compte els seus trets fonamentals, que és un bé no renovable, essencial i limitat. Una realitat complexa i fràgil. Conté valors ecològics, culturals i patrimonials que no es poden reduir al preu del sòl.

Acció 2:

Repensar les trames urbanes de baixa densitat. En tot l'àmbit Penedès hi ha un seguit d'urbanitzacions, sovint, en pendents i “dins” de massa forestal, de baixa densitat, en certs casos en un estat força precari. Cal repensar què cal fer i en quins casos pot ser oportú la reformulació d'aquest espais amb criteris d'eficiència social, ambiental i econòmica.

Acció 3:

L'espai agrícola del Penedès és un actiu de primer ordre. Cal apostar per la preservació, ordenació, desenvolupament i gestió dels espais agrícoles tenint com a pal de paller l'estructura socioeconòmica i paisatgística dels espais vitivinícoles, incorporant-hi les propostes penedesencs establint els paràmetres i activitats econòmiques dels assentaments rurals i edificacions aïllades, les activitats, els usos i la xarxa d'equipaments necessària perquè aquest medi rural mantingui la seva vitalitat i sigui econòmicament autosuficient, sinó que es converteixi en el nucli impulsor d'altres activitats econòmiques. La importància d'aquesta acció és reforçada pel apartat 3 de la introducció de l'inici d'aquest escrit.

Acció 4:

Millorar la infraestructura de la xarxa bàsica de camins i coordinar els equipaments existents a fi de potenciar l'estructura dels assentaments rurals que són intrínsecs per a mantenir l'activitat agrària i la protecció biològica de l'entorn forestal i agrari a més de potenciar una xarxa que compleix diverses funcions fonamentals: des del turisme agrari, la pràctica d'esports de lleure: ciclisme, equitació, marxa.. amb l'acompanyament de les referències culturals que aquests camins han desenvolupat al llarg de la seva història: l'arquitectura de pedra seca, el paisatge, les fites del territori..

OBJECTIUS COMPLEMENTARIS

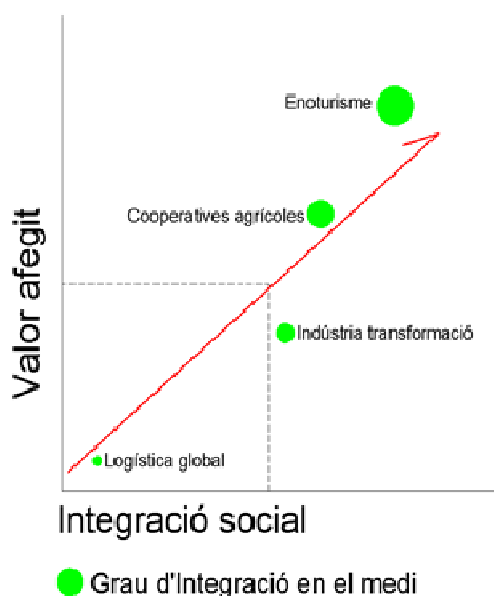
1. Territori i activitats econòmiques

Malgrat la crisi econòmica hem de tenir clar quines activitats econòmiques són compatibles amb els criteris i les estratègies dissenyades en el Pla. Cal introduir, tant per les activitats existents com les venidores, els criteris de Valor Afegit i Integració Social a part de millorar els conceptes de l'Impacte Ambiental ja recollit en la normativa d'activitats.

Aquests indicadors en ajudaria a saber el grau de qualitat de l'activitat i poder establir incentius o determinar compensacions davant d'una activitat pel grau d'incidència, positiva o negativa, per a la qualitat de vida dels habitants i del medi.

La posició del Penedès respecte a les Àrees Metropolitanas el fa receptor de peces de sòl important que només poden ser localitzades en determinats indrets, també possibles activitats o equipaments territorials tenen el mateix problema, no poden ser repartits equitativament en cada municipi. Per tant l'estratègia del pla hauria de contemplar la introducció d'elements de compensació i equilibri entre municipis on es localitzin amb major grau de concentració les activitats econòmiques intenses dels que tenen un protagonisme més ambiental. D'altra banda, dins d'aquesta estratègia, no es pot deixar de banda la situació precària de molts polígons industrials que caldrà revisar i rehabilitar, tant en la seva re orientació funcional a altres activitats com podria ser el retorn a sòl agrari com d'activitats econòmiques que la nova situació requereix.

G1: Gràfic classificador dels valors de les activitats econòmiques en vers el territori

Acció 1:

Potenciar les activitats econòmiques amb criteris de Valor afegit, impacte ambiental i integració social. Dos paràmetres que fins ara no s'han tingut en compte a l'hora de classificar el grau d'incidència, tant positiu com negatiu, d'una determinada activitat econòmica.

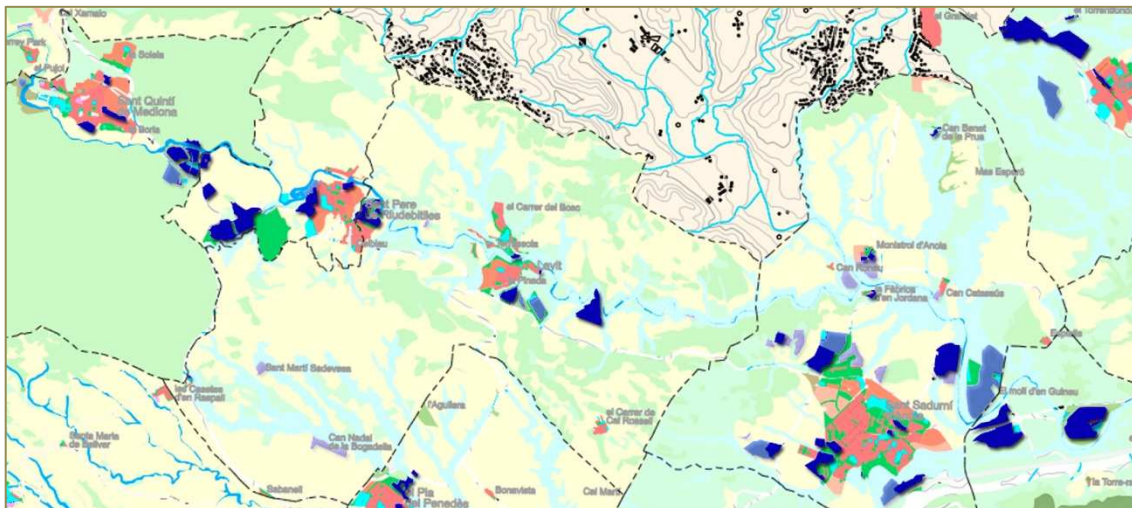
El gràfic 1 es representen alguns exemples d'activitats i les seva posició respecte els tres valors esmentats. Les que es trobessin dins el quadrat inferior haurien de contribuir a equilibrar l'impacte que generessin, mentre que les situades fora serien objecte d'incentius per fixar-les al territori.

Acció 2:

Establiment de mecanismes de compensació econòmica territorial. Aquest mecanisme, ja mencionat insistentment en el procés de redacció del Pla Director de l'Alt Penedès, és indispensable per a contribuir a considerar el territori penedesenc com un ens en la seva totalitat en que cada part compleix una funció específica. Aquesta qüestió obre un gran debat molt important per a la subsistència econòmica, social i ambiental del territori. Si no es valora seriosament aquesta condició difícilment podrem cercar un model territorial òptim.

Acció 3:

Revisió del sistema de polígons "industrials" en base a l'estratègia del Pla de la segona acció se'n deriva aquesta. Caldrà un esforç per "racionalitzar" els teixits industrials i cercar solucions a les dificultats de manteniment, sostenibilitat i impacte de determinats assentaments industrials.

E9: Instal·lacions industrials al llarg del Bittles

2. Territori i paisatge

Acció 1:

Elaborar el Catàleg de Paisatge de l'Àmbit Penedès de les diferents **unitats paisatgístiques** que es derivin de la elaboració del Catàleg del paisatge de l'Àmbit Penedès.

Des de la Comarca de l'Alt Penedès es va elaborar la Carta del Paisatge de l'Alt Penedès sense tenir prèviament el Catàleg. Com ara estem mirant de desenvolupar el Pla Territorial Parcial del Penedès seria necessari fer el Catàleg del Paisatge de tot l'àmbit. Aquest Catàleg, entre d'altres coses, identificarà les diferents unitats paisatgístiques de l'Àmbit Penedès.

La proposta seria doncs que **per cadascuna d'aquestes unitats paisatgístiques es fes la seva corresponent Carta del Paisatge i això NO COINCIDIRÀ AMB ELS LIMITS COMARCALS, es a dir no podem caure en l'error de com que tenim la carta del paisatge de l'Alt Penedès, ara demanem la del Baix, Garraf i Anoia, hem de fer que les Cartes s'ajustin a les diferents unitats paisatgístiques que s'identifiquin.**

Caldrà tenir molt en compte el paper fonamental del paisatge vitivinícola penedesenc com a element fonamental del territori central del Penedès i elaborar propostes paral·leles i transversals amb els àmbits econòmics, culturals i socials per tal d'obtenir un resultat a l'alçada de la forta presència que en aquests moments té aquest paisatge.

Acció 2:

Proposar que les Directrius de Paisatge que legalment s'han de redactar , es facin seguint les Cartes del Paisatge ja elaborades per consens i que el planejament municipal les reculli com un element més que ha d'orientar el planejament derivat . Així mateix s'hauran de fer les cartes del paisatge de cada unitat paisatgística que s'identifiqui en el Catàleg, seguint les Directrius de paisatge .

Incorporar els principis de "La nova cultura del territori" en la legislació urbanística i convertir el sòl no urbanitzable amb un sòl amb caràcter urbanístic propi que l'allunyi de les expectatives de transformació producte de l'especulació oportunista del moment. D'acord amb els criteris esposats en l'apartat 2 de la introducció d'aquest document.

Acció 3: **Dissenyar mesures econòmiques per incentivar la millora del paisatge** per part dels actors i protagonistes directes: agricultors, habitants rurals, establiments turístics.

3. Territori i cultura

Cultura (del llatí *cultura*, derivat de *colere*, cultivar o conrear) és fonamentalment el conjunt de **conductes i comportaments** que es produeixen en una determinada comunitat i **que són transmesos** entre els seus individus **per aprenentatge**. Altres accepcions de la paraula cultura son:

- Un patró integrat del coneixement humà, la creença i la conducta que depèn de **la capacitat per a l'aprenentatge social** i el pensament simbòlic, que permet desenvolupar un judici crític.
- El **conjunt d'actituds, valors, objectius i pràctiques que caracteritzen a una institució, organització, grup o societat**

Acció 1: Potenciar la relació entre cultura i territori

En el marc conceptual, la “nova cultura del territori” vol integrar en la formulació de les propostes territorials els coneixements, els valors, les conductes, els comportaments, i les actituds que han de permetre formular models més sostenibles i més participatius, en els quals hi hagi una clara simbiosi entre els processos territorials i culturals i viceserva. En aquest sentit cal prendre en consideració la recomanació que fa el Consell Nacional de la Cultura i les Arts: que la cultura sigui considerada un bé públic i un bé preferent.

El territori i la cultura conflueixen en el paisatge, el patrimoni material i immaterial i la història. Al Penedès, precisament, el territori es caracteritza per la seva potència cultural que l’identifica i el fa reconeixible. Per això cal que l’eix territorial creï pont amb el cultural, i que l’eix cultural faci el mateix amb el territorial.

Acció 2: IEP interlocutor de referència

El Penedès és un territori ric en patrimoni material i immaterial de tot tipus: paisatges, masies, caves, camins, fonts, rodals, ermites, fonts, rierols, centres històrics, castells, castellers, festes, tradicions,...

Cal protegir, però també cal saber aprofitar aquesta enorme riquesa de patrimoni, material i immaterial, per a reforçar i potenciar les estratègies de conservació, protecció i difusió del territori que es facin des del sector públic i privat, per això cal reforçar el paper del IEP com l’interlocutor de referència.

Acció 3: Coordinar les actuacions territorials amb les culturals

Les actuacions territorials i les culturals han d’anar coordinades. Si volem un territori endreçat en el qual es pugui viure i treballar amb benestar, cal una cultura ciutadana àmplia, des del vèrtex creatiu fins a la base participativa i formativa.

Cal que el planejament territorial i el món cultural penedesenc dialoguin i s’entenguin a l’hora de traçar les línies estratègiques de planificació territorial i d’acció cultural, per a la qual cosa caldrà cercar els mètodes i els espais més idonis per a fer-ho.

4. Territori i participació

L’estratègia del pla no sortirà efecte si no s’implica directa i continuadament a la ciutadania. No tant sols en el sentit de la participació directa sobre els desenvolupaments del pla sinó en involucrar al conjunt de la societat en la participació en els beneficis econòmics, culturals i socials que aquest pla hauria de representar i desenvolupar. Pel que cal que des del primer moment s’origini el debat públic per airejar les propostes i no caure en els tecnicismes i esvair alguns dels tòpics sectors que han iniciat aquest procés. Per aquest motiu s’ha esmentat a l’inici d’aquest document om un assumpte a tenir molt en compte i sense el qual difícilment es podrà tirar endavant amb les propostes presentades.

Les estratègies que es proposen en aquest informe depenen en gran part de la gent del territori, del seu consens, la seva participació i la posada en pràctica i, sobretot, pel que fa a tres aspectes fonamentals que emanen d'aquestes directrius estratègiques:

La gestió del territori en la seva més àmplia concepció, la necessitat del màxim consens en la presa de decisions que d'altra banda poden semblar imposades des de sectors "tècnicament especialitzats" així com la necessitat d'integrar la societat civil que es faci seus els criteris del pla. Per això es proposen tres accions:

Acció 1:

Dissenyar el procés d'integració transversal de la societat civil a través de la participació ciutadana en la presa de decisions i en els beneficis socials i econòmics del pla.

Acció 2:

Definir els criteris de base que han de regir el model d'aquest projecte: nivell de desenvolupament social, grau de creixement demogràfic i nivell de qualitat de vida dels habitants del territori Penedès.

Acció 3:

Posar en marxa iniciatives, com el que han portat a terme la gestió transversal de les terres de cultiu ermes, les parcel·les industrials o residencials buides a través de la creació d'un banc de terres i horts familiars. Mecanismes que en general actuen com a sistemes oberts a nivell econòmic com social i permeten cohesionar el territori i fer-lo més eficient i sostenible.

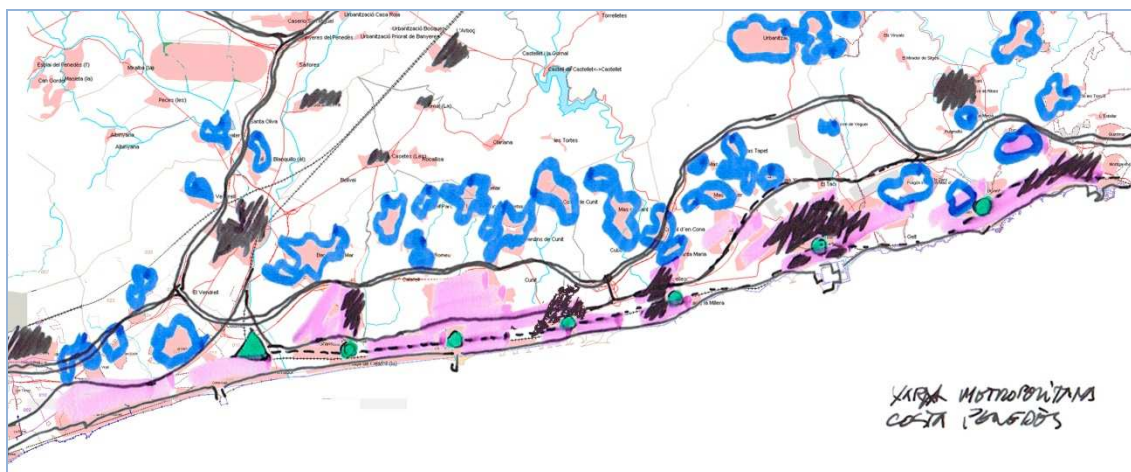
OBJECTIUS SECTORIALS

1. Eix Marítim

Un territori singular dins del Penedès és la seva costa (del Garraf al Gaià). Les seves particularitats fan que se li dediqui un apartat especial.

Resultant del creixement turístic i de segona residència de la segona meitat del segle passat s'ha convertit en una realitat urbana important que mereix especial atenció i que gaudeix d'unes característiques diferenciades respecte a la plana agrícola central penedesenca.

Correspon a una franja relativament estreta disposada entre el mar i la serralada litoral des del massís del Garraf fins a la desembocadura del riu Gaià –entre Altafulla i Tarragona. El seu tret paisatgístic més significatiu són les platges llargues de sorra daurada i la proximitat de la serralada litoral que perd el seu nom quan arriba al delta de la riera de la Bisbal al municipi del Vendrell.

La presència del mar sempre ha estat un factor econòmic important. La instal·lació de ports esportius i pesquers –no tant de vaixells de càrrega, pel seu poc calatge- s'ha anat consolidant al llarg de les platges i ciutats de la costa Daurada: Sitges, Vilanova, Segur de Calafell, Comaruga i fins i tot el de Roda de Berà, en són exemple . El port de Vilanova destaca per la seva vinculació amb el transport de mercaderies i cobra més importància a partir de l'ampliació de les comunicacions per carretera a través de l'autovia C-15 que penetra a l'interior de les comarques de l'Anoia i el Bages.

Les circumstàncies de la intensiva ocupació urbana a que ha estat sotmesa i la seva directa relació amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona la fa objecte d'un tractament especial que a continuació proposem:

Acció 1:

Potenciar el sistema portuari de la costa fomentant les relacions econòmiques i d'activitats esportives entre els ports.

La posició del **Port de Vilanova** permet localitzar al seu entorn –sobre l'eix de l'avinguda Europa, la C15- activitats relacionades amb la nàutica i ampliació d'un port sec fa d'aquesta capital el centre de gestió d'aquesta activitat. S'ha de tenir en compte l'accessibilitat que des de l'interior del territori li confereix l'eix viari de l'autovia C15 que la relaciona amb Igualada i Manresa.

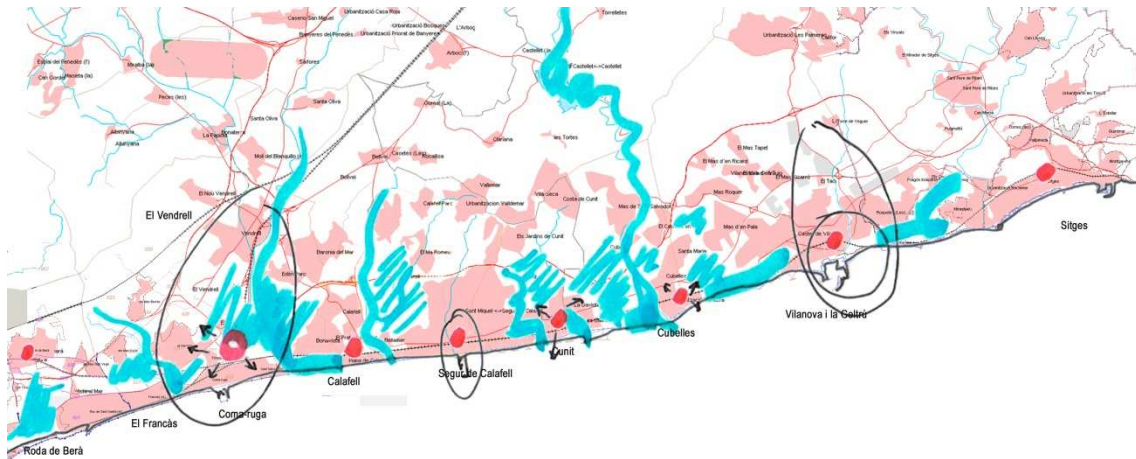
La influència comercial i econòmica d'aquests ports sobre els assentaments de la costa milloraria si es diversifiquessin les activitats que entorn d'ells si desenvolupen, com és el cas del port de Segur que inclou un potent, encara que incipient, centre comercial. És des del sistema urbà entorn del Vendrell des d'on es pot reconduir aquesta relació port esportiu-activitat econòmica si es relaciona amb altres elements de comunicació com més endavant comentarem i que la capital del Vendrell hi té molt a veure.

Acció 2:

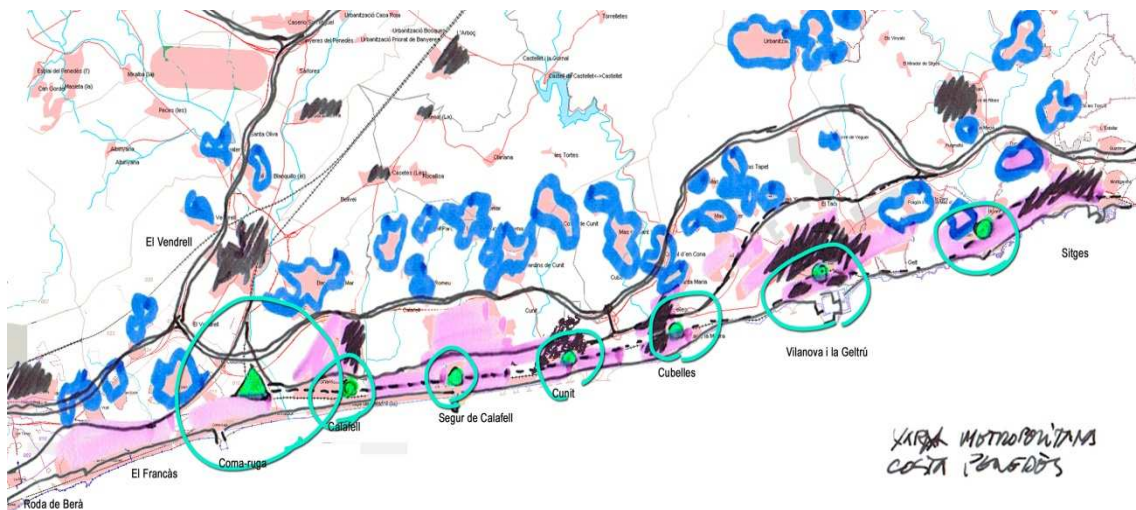
Generació de centres d'intercanvi econòmic i transport entorn de les estacions de tren lligats a operacions de millora mediambiental de la xarxa hídrica.

La presència del tren ha fet que aquesta franja costanera es convertís en una branca metropolitana de Barcelona. Molta gent agafa el tren per anar a treballar a l'AMB cada dia. Això no va relacionat amb el nivell de servei de les estacions ferroviàries existents. Tot i les millores d'última hora que s'hi ha introduït, cal una intervenció més ambiciosa entenent-les més com un sistema d'intercanvi més complex que dona un servei integral a una població que cada dia viatja en tren.

La manca d'un aparcament en condicions, l'absència de servei per a bicicletes, d'uns serveis propers i d'una manca d'accessibilitat més diàfana i segura, són alguns dels aspectes pels quals es fa necessària una intervenció en aquests centres de transport públic -autèntic metro regional- dels centres urbans al llarg d'aquesta poblada costa.

Conjuntament amb aquest projecte de concreció dels espais entorn de les estacions n'hi ha un altra tipus d'espais que permeten fer propostes interessants per millorar el medi costaner: , l'ordenació dels espais 'naturals' que formen els eixos dels torrents i rieres del sistema hídic i que en alguns cassos ja s'han convertit en canals de formigó. Els espais naturals que encara existeixen prop del mar s'hauran de definir en el seu ús i inserir-los com a parcs, jardins o espais fluvials que millorin la qualitat de l'entorn urbà de la costa i permetin la continuïtat del sistema hídic i biològic.

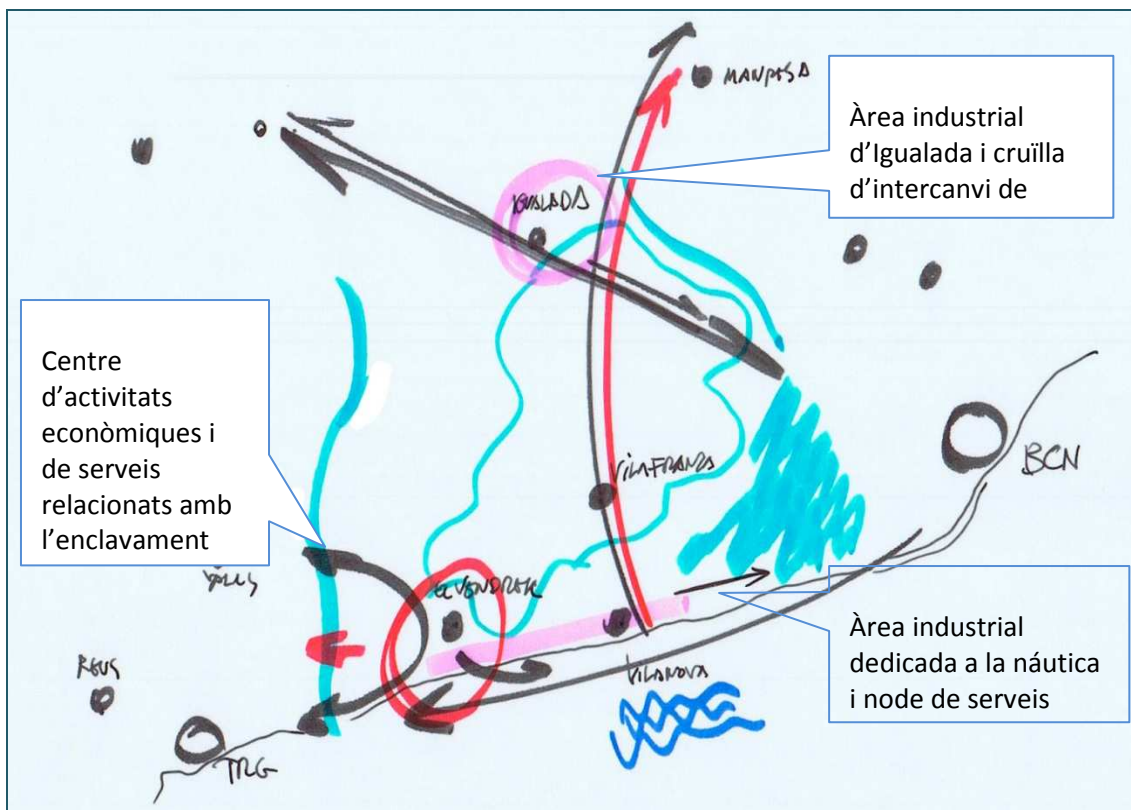

Acció 3:

Repensar el sistema d'assentaments urbans residencials de baixa densitat. La necessitat de reduir costos de serveis; transports públic, recollida d'escombraries, accessibilitat als equipaments bàsics, reducció de l'impacte ambiental motoritzat i recuperació de part dels espais agroforestals de la serralada litoral, fa necessari **promoure un estudi d'aquestes urbanitzacions en la direcció de proposar, cas per cas, una d'aquestes quatre solucions: la extinció, la reducció, el manteniment o la potenciació d'aquests assentament de baixa densitat.**

En el cas d'que sigui esciaient fer-ne la potenciació d'algun d'aquests assentament cal pensar en la introducció d'activitats econòmiques relacionades amb l'entorn i el paisatge, com podria ser l'activitat turística rural.

Aquesta acció es configura com una prioritat a intervenir, donada la seva dimensió i els conflictes que genera tant des del punt de vista de l'impacte sobre el medi com el llast que per a moltes famílies representen els costos de manteniment d'aquests assentaments urbans, generalment deficitaris de serveis, infraestructures i obligats a l'ús del cotxe privat per a qualsevol necessitat familiar.

2. Eix Vilanova i la Geltrú – Vilafranca del Penedès - Igualada

Estudi de les relacions de les activitats econòmiques del Penedès en funció dels eixos de transport de l'A2 –Lleida-Barcelona- relacionat amb les noves possibilitats generades per la nova autovia C15 de Vilanova a Igualada. Des de les activitats nàutiques de Vilanova, al tèxtil d'Igualada, passant per l'activitat vitivinícola i enoturística del Penedès agrícola.

Acció 1: Relació amb les xarxes de l'A2 –Lleida-Barcelona

Acció 2: Flux de la C15 – Vilanova i la Geltrú – Vilafranca del Penedès - Igualada

Acció 3: Intercanvi industrial i tecnològic

3. Realció entre àmbits i eixos: Una Xarxa de xarxes

Acció 1: Relació de l'Àmbit Penedès amb els àmbit veïns

L'àmbit Penedès té per veïns els àmbits del Camp de Tarragona, de Ponent, de les Comarques Centrals i el Metropolità de Barcelona. Amb tots ells ha d'establir relacions que vagin més enllà del bon veïnatge i cal establir sinergies que permetin el treball cooperatiu en cadascun d'ells, sense que això vagi en contra de les respectives singularitats sinó que sigui un element de reforçament, d'impuls de les diferents identitats territorials, social, econòmiques, ambientals i paisatgística que cada àmbit configura.

En aquest sentit **no només cal estructurar les xarxes de transport d'alta capacitat metropolitanes (AP7, la N340, el ferrocarril, l'Ave..) al pas pel Penedès sinó a la vegada estudiar adequadament els accessos, les entrades i les sortides en funció de les necessitats del propi territori. Segons la solució adoptada podrem ordenar d'una manera més neta i clara les funcions territorials.**

Acció 2: Relació entre els diferents eixos que configuren l'àmbit Penedès.

En el marc del que hem anomenat la xarxa de xarxes i de la mateixa manera que cal estructurar un treball cooperatiu entre l'àmbit Penedès i els seus veïns, cal a nivell d'àmbit Penedès reforçar i potenciar les interrelacions entre els diferents eixos, i de manera singular entre l'eix costaner (Vendrell – Sigtes) i l'eix central (Vilanova – Vilafranca – Igualada) i els eixos interiors complementaris que constitueixen la matriu bàsica de l'àmbit Penedès.

Acció 3: Posar en valor el node central amb l'estació intermodal

L'estació intermodal de la xarxa de l'AVE és determinant per cohesionar el sistema de transport. El projecte doncs, integrat dintre de les directrius del Pla, s'ha de projectar i construir prioritàriament.

Acció 4: Potenciar i connectar les xarxes del territori

El nou model de xarxes de xarxes d'alta capacitat, que se'n derivi de les propostes del Pla són oportunitats per estructurar les xarxes locals de comunicacions. Des de les carreteres locals fins a la xarxa de camins agrícoles. La disposició dels equipaments generals fins al locals poden definir unes xarxes que requereixen una nova interpretació a la llum de la nova situació territorial. Serà prioritari definir els diferents models de cada xarxa.

La forta presència de les xarxes metropolitanes sobre el centre de l'àrea vitivinícola del Penedès permet cercar altres maneres d'estructurar les xarxes menors en base a aquests valors territorials, que les xarxes s'adaptin a l'estructura agrària de la vinya i el seu sistema productiu i paisatgístic.

4.- La ròtula central: El Pol de Vilafranca i l'eix vertebrador central

Acció 1: Vertebrar el flux exterior amb els espais interiors

No només cal estructurar les xarxes metropolitanes (AP7, la N340, el ferrocarril, l'Ave..) al pas pel Penedès sinó a la vegada estudiar adequadament els accessos, les entrades i les sortides en funció de les necessitats del propi territori. Segons la solució adoptada podrem ordenar d'una manera més neta i clara les funcions territorials.

Acció 2: Importància del node central amb l'estació intermodal

L'estació intermodal de la xarxa de l'AVE és determinant per cohesionar el sistema de transport. El projecte doncs, integrat dintre de les directrius del Pla, s'ha de projectar i construir prioritàriament.

5.- Els elements singulars: El sistema urbà de Sant Sadurní d'Anoia

Dins de l'àmbit Penedès hi trobem un fet força singular: el sistema urbà de Sant Sadurní d'Anoia format pels municipis de Sant Sadurní d'Anoia, Subirats, Gelida, Sant Llorenç d'Hortons, Torrelavid i Sant Pere de Riudebilltes, bona part d'ells integrats en el que es coneix com eix del Bitlles – Mediona i que aglutinen, en el seu conjunt, la major part de la producció de cava que es produeix en l'àmbit Penedès, encara que també trobem caves però de manera més isolada fora d'aquest sistema urbà.

El reconeixement d'aquest fet singular no entra en contradicció amb d'altres nodes vitivinícoles que hi ha en l'àmbit Penedès, però el cas del sistema urbà de Sant Sadurní d'Anoia és realment molt singular doncs algutina, en uns pocs municipis, més del 95% de la producció de cava de tot l'àmbit Penedès.

Cal però mencionar que el reconeixement i l'ampara dels altres nodes de producció vitivinícoles existents dins de l'àmbit Penedès, es poden garantir per altres mecanismes que no son la figura del sistema urbà.

6.- Els punts de contacte entre els diferents àmbits

- Pol del Vendrell. Punt de contacte amb el camp de Tarragona
- El pol de la Conca d'Òdena. Punt de Contacte amb les Comarques Centrals
- El pol del Garraf. Punt de Contacte amb la Regió Metropolitana de Barcelona

Completar aquesta aposta per un gran centre d'activitats que no ha d'implicar creixement en extensió, sinó relacionat amb el transport ferroviari i viari –la proximitat de la cruïlla d'autopistes de l'AP7, AP2, C32- i la població residencial que arriba als 300.000 habitants en ple estiu podrien donar la volta a uns assentaments encara mancats d'un element aglutinador que capgirés definitivament a primera residència, les amb activitats associades orientant el projecte cap a la consecució d'un centre urbà més modern i contemporani.

Per això es proposen les següents accions:

Acció 1:

Relacions institucionals i socioeconòmiques. Cal establir les relacions institucionals i econòmiques amb l'àrea metropolitana del Camp de Tarragona a través del Vendrell i la seva àrea d'influència.

Acció 2:

Creació d'un potent centre d'activitats entorn de l'estació de Sant Vicenç de Calders que cohesioni l'àrea d'assentaments residencials.

Acció 3

Creació de la marca cultural Costa Penedès i potenciar i diversificar les relacions entre Tarragona i Barcelona. Creació d'una dinàmica cultural pròpia que serveixi de pont entre les dues metròpolis veïnes –CdTRG-BCN- a la vegada que integri les diferents cultures que hi conviuen molt lligades, la gran majoria, a la Mediterrània. Pont entre la comarca interior i el braç metropolità de la costa.

6.2. El pol de la Conca d'Òdena. Punt de Contacte amb les Comarques Centrals

El Pla Director de la Conca d'Òdena proposa potenciar la xarxa de comunicacions i transport. D'una banda la N2 dissenyada com una autovia al nord d'Igualada on s'hi connecta la C15 provinent de Vilanova. D'altra, el sistema ferroviari transversal (Lleida-Igualada-Manresa-Vic-Girona).

A aquest sistema s'hi pretén, de penjar-hi un gran Centre Intermodal de mercaderies. La posició estratègica en el centre del corredor transversal podria admetre'l però la situació a l'interior del municipi d'Òdena, amb una riquesa agrícola i paisatgística remarcable l'han fet objecte de nombroses protestes per part del territori.

Acció 1: Incentivar els intercanvis econòmics.

Sens dubte el potencial industrial d'Igualada, sobretot en el ram tèxtil i de la pell (que darrerament torna a despuntar després de molts anys de decadència) tenen molts factors complementaris amb la indústria vitivinícola i amb les activitats metropolitananes de R+D que s'escolen per la costa sitgetana i vilanovina.

L'oportunitat d'apropament que ofereixen la millora de les comunicacions, sobretot la C15, s'ha de tenir molt en compte i establir les connexions necessàries per potenciar activitats alternatives fruit de la diversitat de les activitats econòmiques.

Acció 2: Potenciar les comunicacions interior-costa.

La C15 és un element que ajuda a facilitar les relacions entre dos territoris fins ara distanciat. Caldrà veure fins a quin punt aquesta nova connexió potencia els llaços territorials. Intercanvis de tota mena: turístics, laborals, de serveis, d'oci i lleure, culturals.. permeten dotar de contingut una xarxa acabada d'estrenar.

Acció 3: Generar sinèrgies culturals i socials

No tant sols compten les relacions de tipus econòmic. Les relacions culturals i socials són igual o més important per cohesionar dos territoris germans. En aquest sentit caldrà posar d'acord les institucions, associacions, centres culturals i de més elements que es puguin connectar, relligar, mesclar i treure'n una nova estructura més rica i cohesionada que proporcioni naturalesa de país a la nova organització territorial.

6.3. El pol del Garraf. Punt de Contacte amb la Regió Metropolitana de Barcelona. El triangle Vilanova, Sitges, Sant Pere de Ribes formen un conjunt de tres municipis equilibrats i complementaris. La cultura, el mar i els serveis formen el tres eixos de desenvolupament d'aquest petit país.

La qualitat urbana de Sitges amb projecció cultural internacional és emblemàtica, juntament amb les seves platges i el port esportiu. L'interior agrícola i residencial de qualitat al municipi de Ribes i la ciutat de Vilanova i la Geltrú de tradició industrial amb centres d'ensenyament importants. Serveis metropolitanans i, sobretot, un front marítim emblemàtic i un port (Porta del Mediterrani, com resa la seva web) esportiu, turístic, pescador i de càrrega, es converteix en una

Acció 1: Potenciar l'activitat portuària amb les activitats econòmiques del nou sistema.

El port de Vilanova és un element important dintre del conjunt del Pla que es comença a desenvolupar. L'oportunitat de millorar el turisme de mar i convertir el port en un punt d'entrada a les activitats turístiques de l'interior és inqüestionable, com també ho és el fet

de que l'augment de les comunicacions que ofereix la C15 permeten augurar un increment en el transport de mercaderies de la Conca d'Òdena.

Acció 2: Creació d'una xarxa de serveis culturals i socials lligats a la població costanera.

La vocació metropolitana d'aquest petit país es concreta amb la freqüència de persones que diàriament fan el trajecte a Barcelona. Molta gent viu en aquesta costa penedesenca i, sobretot a la seva capital, Vilanova i la Geltrú. Aquesta, amb els serveis a nivell metropolità permeten conferir-li el caràcter de centre que irradia informació, cultura i serveis a l'entorn costaner i per tant en peça fonamental de l'estructura cultural i social del conjunt. Tenir la visió d'aquesta estructura permet organitzar el sistema d'una manera més clara i senzilla i dotar-la de contingut i cohesió.

Acció 3: Atracció, a Vilanova, Sitges i Ribes, de sistemes R+D.

Les qualitats ambientals, paisatgístiques, marítimes, culturals i de serveis d'aquest conjunt convertit ja en un flux d'atracció d'empreses que trien aquest lloc per establir les seves bases de recerca i desenvolupament permeten aprofitar aquesta entrada com a element detonant de relació amb les empreses igualadines i formular noves propostes que potser fins ara eren inimaginables.

El Penedès, febrer 2014

L'equip redactor:

Arnau Gómez Ferrer, Antoni Ferran i Mèlich i Pau Batlle Solé